U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy, v právní věci **žalobkyně A. H.**, proti **žalované Č e s k é s p r á v ě s o c i á l n í h o z a b e z p e č e n í**, Praha 5, Křížová 25, o opravném prostředku žalobkyně proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 3. 2001, v níž byla podána žalobkyní kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 9. 2002 č.j. 31 Ca 102/2001 – 10,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se **o d m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 5. 3. 2001 přiznala žalovaná žalobkyni od 20. 11. 1997 starobní důchod podle ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb. ve výši 4701,- Kč měsíčně s tím, že výše důchodu se skládá ze základní výměry 1260,- Kč měsíčně a procentní výměry ve výši 3186,- Kč za 32 roků pojištění, tj. 48 % výpočtového základu ve výši 6636,- Kč, který odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu 9051,- Kč za roky 1986 – 1996. Protože procentní výměra důchodu vypočtená (tzv. srovnávacím přepočtem) podle zákona č. 100/1988 činí pouze 1958,- Kč, byla procentní výměra přiznána právě ve výši 3186,- Kč. Žalobkyni bylo sděleno, že tímto rozhodnutím jí byla započtena nově prokázaná doba pojištění a zrušeno předchozí rozhodnutí žalované z 10. 3. 1998.

Ve včas podaném opravném prostředku se žalobkyně domáhala započtení doby pojištění od 23. 2. 1984 do 20. 11. 1997, pro účely výpočtu starobního důchodu a následnému přepočtu důchodu již přiznaného s tím, že v uvedeném období měla být poživatelkou plného invalidního důchodu, který jí byl přiznán předchozím rozhodnutím žalované z 23. 2. 1984, když nikdy neobdržela žádné další rozhodnutí o tom, že by jí byl invalidní důchod odňat. Poukazovala na usnesení Městského soudu v Brně sp. zn. 5 RT 39/90, jímž došlo ke zrušení „rozhodnutí o konfiskaci invalidního důchodu“, podle kterého žalovaná poukazovala invalidní důchod na účet Obvodního národního výboru v Brně 5. Připomněla, že rozhodnutí o zastavení výplaty invalidního důchodu není rozhodnutím o jeho odnětí.

Krajský soud v Brně, vycházeje ze zjištění z dávkového spisu žalobkyně dospěl k závěru, že její opravný prostředek není důvodný. Poukázal na platnou právní úpravu v době od 2. 4. 1987 do 31. 12. 1995, která vždy pro započtení doby pojištění jako doby náhradní vyžadovala, aby pojištěnec pobíral plný invalidní důchod. Krom toho, jak zákon č. 121/1975 Sb., tak i zákon č. 100/1988 Sb. (o sociálním zabezpečení) nepřipouštěly výplatu dávky do ciziny, pokud se oprávněná osoba trvale zdržovala v cizině. Ani po návratu z ciziny žalobkyně invalidní důchod nepobírala, když žalovaná její žádost rozhodnutím ze dne 2. 3. 1992 o plný invalidní důchod a rozhodnutím ze dne 26. 5. 1995 o částečný invalidní důchod zamítla pro nesplnění potřebné doby pojištění. Od 1. 1. 1996 nebyla žalobkyně poživatelkou plného invalidního důchodu a tudíž pojištěnou osobou podle § 5 odst. 1 písm. t) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění.

Ve včas podaném odvolání žalobkyně zdůrazňovala, že rozhodnutí žalované ze dne 12. 2. 1987 jí nebylo nikdy doručeno, tvrzení žalované, že emigrovala, se nezakládá na pravdě. Podle názoru žalobkyně pobyt v cizině není důvodem k odnětí dávky a jeho nevyplácení pro pobyt v cizině je pak krádeží zejména za situace, kdy nepřestala být invalidní a její zdravotní stav, způsobený zaviněním cizí osoby, se postupně zhoršoval. Za protiprávní označila proto též rozhodnutí žalované z 2. 3. 1992 a 26. 5. 1995, jimiž byly její žádosti o invalidní důchod zamítnuty. V důsledku toho byla žalobkyně nucena opět se uchýlit do ciziny. Právní úpravu zákonů o sociálním zabezpečení č. 121/1975 (§ 69) a zákona č. 100/1988 Sb. (§ 103 odst. 2) označila za odporující Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech a Mezinárodních paktech o hospodářských, sociálních a kulturních právech, kterými je Česká republika vázána, neboť jako právní nástupce ČSSR, která se 23. 3. 1976 zavázala oba pakty dodržovat, je jimi vázána. Navrhovala, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu I. stupně tak, že se ukládá žalované započítat žalobkyni do doby pojištění pro účel výpočtu starobního důchodu dobu od 23. 2. 1984 do 20. 11. 1987 a na základě takto započítané doby provést pak přepočet jejího starobního důchodu.

Spis byl Vrchnímu soudu v Olomouci předložen soudem prvního stupně s odvoláním dne 2. 12. 2002. Odvolací soud však přípisem ze dne 16. 12. 2002 sdělil žalobkyni, že s ohledem na novou úpravu správního soudnictví a na počet dosud napadených věcí u tamního soudu, nestihne rozhodnout o odvolání žalobkyně do 31. 12. 2002. Proto ze zákona bude řízení dnem 1. 1. 2003 v souladu s ustanovením § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní, dále jen s. ř. s.) zastaveno a účastník řízení může do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí krajského soudu, které bylo napadeno odvoláním, kasační stížnost podle s. ř. s. Žalobkyně byla poučena, že kasační stížnost, o níž rozhodne Nejvyšší správní soud se podává u Krajského soudu, který napadené rozhodnutí vydal, přičemž lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Nejvyššího správního soudu (§ 106 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb.). Současně byla poučena, že stěžovatel, který nemá vysokoškolské právnické vzdělání, musí být zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Žalobkyně podala dne 30. 1. 2003 u Nejvyššího správního soudu kasační stížnost, v níž uvedla, že směřuje proti rozhodnutí o „zastavení řízení o starobní důchod“. Trvala na projednání odvolání ze dne 5. 9. 2002 s tím, že odvolací soud měl dostatek času, aby o jejím odvolání rozhodl podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jímž je Česká republika vázána od 23. 3. 1976. Požadavek nuceného právního zastoupení je podle jejího přesvědčení v rozporu s č. 18 a s č. 19, jakož i s čl. 1 téhož paktu. Žádala, aby soud v řízení řádně pokračoval pod stejnou spisovou značkou. Nejvyšší správní soud přípisem ze

dne 21. 2. 2003 vyzval žalobkyni k odstranění vad podání, zejména sdělení, proti kterému rozsudku krajského soudu směřuje a současně ji poučil, že v řízení o kasační stížnosti musí být zastoupena advokátem, přičemž v případě, že jsou u ní splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, může jí být předsedou senátu advokát ustanoven na její žádost.

V doplňku kasační stížnosti ze dne 27. 2. 2003 žalobkyně uvedla, že se domáhá téhož jako v odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 9. 2002, sp. zn. 31 Ca102/2001-10, totiž změny napadeného rozsudku tak, že žalovaná je povinna započítat žalobkyni do doby pojištění pro účel výpočtu starobního důchodu dobu od 23. 2. 1984 do 20. 11. 1997 a na základě takto započítané doby provést přepočet jejího starobního důchodu.

Krajský soud v Brně, jemuž byla obě podání žalobkyně Nejvyšším správním soudem postoupena k dalšímu postupu s ohledem na ustanovení § 108 s. ř. s., vyzval usnesením ze dne 1. 4. 2003 žalobkyni (stěžovatelku), aby ve lhůtě jednoho měsíce ode dne doručení usnesení doložila do spisu plnou moc udělenou advokátu, který ji bude v řízení o kasační stížnosti zastupovat a jeho prostřednictvím doplnila, v jakém rozsahu rozsudek napadá a uvedla též důvody kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. V písemném vyjádření ze dne 2. 5. 2003 vyslovuje žalobkyně přesvědčení, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1. 4. 2003 byl porušen čl. 16, 18, 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Soud nemůže řešit svůj problém nekompetence na účet žalobkyně. Dále žalobkyně zdůraznila, že pro svou věc advokáta nepotřebuje, neboť rozsah a důvody napadeného rozhodnutí jsou uvedeny v jejím odvolání ze dne 24. 10. 2002 a jeho doplnění. Požádala soud, aby z těchto podání a důkazů, které soudu předložila, vycházel. Pokud je soud natolik nekompetentní, že potřebuje v řízení pomoc advokáta, je třeba, aby si jej sám zaplatil a nečinil tak na úkor žalobkyně.

Kasační stížnost stěžovatelky musela být Nejvyšším správním soudem odmítnuta z těchto důvodů:

Dne 1. 1. 2003 vešla v účinnost nová právní úprava správního soudnictví, daná zákonem č. 150/2002 Sb., jímž byl mimo jiné zřízen Nejvyšší správní soud. Podle přechodných ustanovení k opravným prostředkům proti rozhodnutí správního orgánu (§ 129 odst. 3 s. ř. s.), bylo-li přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podáno proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu odvolání ve věcech, v nichž to zákon připouštěl, a nebylo o něm rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, zastavuje se řízení o odvolání dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Účastník tohoto řízení může do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku kasační stížnost podle tohoto zákona. Na citované ustanovení navazuje § 132 s. ř. s. (přechodné ustanovení k věcné příslušnosti soudu) podle něhož věci správního soudnictví, nestanoví-li zákon jinak, v nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti uvedeného zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům nebo Nejvyššímu soudu, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud. Protože projednávaná věc patří do oblasti správního soudnictví, musí Nejvyšší správní soud ve smyslu citovaných ustanovení dokončit řízení o odvolání žalobkyně podle části třetí hlavy třetí dílu prvního s. ř. s., tedy podle ustanovení o kasační stížnosti (která je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví). Podle ustanovení § 105 s. ř. s. (které patří mezi ustanovení části třetí hlavy třetí dílu prvního s. ř. s.) jsou účastníky řízení o kasační stížnosti stěžovatel a všichni, kdo byli účastníky původního řízení. Stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské

právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Podle § 106 odst. 1 s. ř. s. musí kasační stížnost kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, údaj o tom, kdy mu rozhodnutí bylo doručeno. Ustanovení § 37 platí obdobně. Podle odst. 3 téhož ustanovení, nemá-li kasační stížnost všechny náležitosti, již při jejím podání, musí být tyto doplněny ve lhůtě 1 měsíce od doručení usnesení, kterým byl stěžovatel vyzván k doplnění podání. Jen v této lhůtě může stěžovatel rozšířit kasační stížnost na výroky dosud nenapadené a rozšířit její důvody. Podle zmíněného § 37 odst. 5 s. ř. s. rovněž platí, že předseda senátu usnesením vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví mu k tomu lhůtu. Nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení o takovém podání usnesením odmítne, nestanoví-li zákon jiný procesní důsledek. O tom musí být podatel ve výzvě poučen.

Výzvu k doplnění neúplné kasační stížnosti, jakož i ke zvolení advokáta, po poučení o povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti, obdržela žalobkyně od Krajského soudu v Brně dne 10. 4. 2003. Byla rovněž soudem poučena o tom, že nebude-li do spisu doložena plná moc advokátu a doplněny důvody kasační stížnosti a rozsah napadení rozsudku, bude řízení o kasační stížnosti podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítnuto. Ostatně o povinném zastoupení advokátem byla stěžovatelka vyrozuměna i předchozími přípisy Nejvyššího správního soudu, např. ze dne 21. 2. 2003, čj. Na 239/2003-3, kde byla rovněž poučena, že v případě splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků může jí být advokát na její žádost ustanoven soudem. Ve lhůtě 1 měsíce od doručení výzvy, tj. ve lhůtě končící dne 10. 5. 2003, však stěžovatelka výzvě soudu k předložení plné moci advokátu nevyhověla, když zpochybňovala potřebnost zastoupení advokátem pro toto řízení. Ostatně tak neučinila ani do dne vydání tohoto usnesení. Nejvyšší správní soud musel proto kasační stížnost stěžovatelky podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítnout, neboť jde o nedostatek podmínky řízení, který vzdor výzvě soudu nebyl odstraněn a v řízení nelze proto pokračovat. Stěžovatelka byla přitom o takovém možném postupu vyrozuměna. Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelkou v názoru, že požadavkem povinného zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti jsou porušena její práva. Naopak lze konstatovat, že povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti bylo do zákona zakotveno proto, aby advokát lépe než sám účastník, který nemá odborné právnické vzdělání, chránil práva účastníka v tomto stadiu řízení. Pokud stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků na náklady spojené s právním zastoupením, může požádat soud o bezplatné ustanovení advokáta, jak o tom ostatně stěžovatelka již poučena soudem byla.

Z výše uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky odmítl pro nedostatek povinného zastoupení advokátem, aniž se musel již zabývat tím, zda stěžovatelka v doplňku kasační stížnosti vyhověla výzvě Krajského soudu v Brně na doplnění náležitostí kasační stížnosti či nikoliv.

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti je výrazem skutečnosti, že kasační stížnost byla odmítnuta (§ 60 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. 8. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová

předsedkyně senátu